

Tausta ja yleiskuvaus	Keskeiset hyödyt
-----------------------	------------------

HAPPEE-hankkeen suunnitteluun osallistui kevätalvella 2022 runsas joukko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä vastaavia asiantuntijoita Eksotesta. Hankkeen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa ja määrittelyssä huomioitiin sekä alueelliset erityispiirteet, käynnissä ollut kansallinen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-ohjelma sekä Etelä-Karjalan alueen oma kehittämistyö Yhteinen tulevaisuus - tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus Etelä-Karjalassa-hankkeessa. Myös rakenneuudistushankkeiden, kuten Joukkuepeliä-hankkeen ja PATA-hankkeen, lopputuotokset sekä johtopäätökset tunnistettiin hankesuunnittelussa.

HAPPEE-hankesuunnitelmaan kirjattiin Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoituksen ehtojen mukaisesti alueella priorisoidut tavoitteet ja niiden kautta johdetut toimenpiteet vuodelle 2022, huomioiden myös Suomen kestävän kasvun ohjelman jatkovuodet ja kehittämisen teemat vuosille 2023-2025.

Hankkeen tavoitteet kohdentuivat osin koko alueen väestön palvelujen vahvistamiseen (toimenpiteet investoinneissa 1 ja 4) ja osin tunnistettujen, erityisen haavoittuvassa olevien ryhmien palveluiden kehittämiseen (toimenpiteet investoinneissa 1,2 ja 4). Hankkeen kehittämistyö tuki koko alueen asukkaiden sosiaali- ja terveyspalveluihin pääsyä nopeuttamalla ja sujuvoittamalla asiakkaille tarjolla olevia yhteydenottotapoja, soten palveluprosesseja ja ammattilaisten työtapoja. Tämä auttaa jatkossa ammattilaisia kohdentamaan resursseja lisää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden kohtaamiseen ja palvelemiseen.

Hankkeen toimenpiteet vuonna 2022 sisälsivät tulevien vuosien kehittämispainopisteiden suunnittelua ja eri vaihtoehtojen vaikutusten arviointia sekä digitaalisten ja etäpalvelujen kehittämistä ja käyttöönottoa. Lisäksi vuonna 2022 purettiin tunnistettuja, koronan aiheuttamia hoito- ja palvelujonoja sekä vastattiin palveluvajeeseen kohdentamalla niihin erityisiä resursseja palveluihin liittyvien kehittämistoimien tukena. Koronan purkua ei päästy toteuttamaan hankesuunnitelman mukaisesti kuin osittain henkilöstön saatavuusongelmien vuoksi.

HAPPEE-hankkeen toimenpiteillä vastattiin alueella tunnistettuihin tarpeisiin ja palveluvajeeseen. Kehittämistoimenpiteillä vahvistettiin alueen sote-palveluiden tuottamisen kyvykkyyttä erityisesti toimintamallien ja digiratkaisujen kehittämisellä ja yhteen kytkemisellä. Digitalisaation hyödyntämisellä tavoitellaan sujuvia asiakasprosesseja, osaamisen lisäämistä ja tuottavuuden kasvua. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2022 tavoitteena oli tunnistaa ja määritellä ne asiakasryhmät, joiden palveluketjuja ja -kokonaisuuksia on tarpeen kehittää sekä se, mihin alueella on valmiutta. Tavoitteena oli laatia suunnitelma Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoituksella toteutettavista toimenpiteistä vuosille 2023–2025. Lähtötilanteen selvittäminen ja analysointi osana hanketta loi samalla pohjaa Etelä-Karjalan hyvinvointialueen sote-palvelustrategialle, joka linkittyy tiiviisti hyvinvointialuestrategiakokonaisuuden muihin osiin kuten osallisuusohjelmaan, henkilöstöstrategisiin linjauksiin ja investointisuunnitteluun.

Hankkeen toimenpiteet käynnistettiin rahoituspäätöksen saamisen jälkeen toukokuussa 2022 ja aktiiviseksi toiminta-ajaksi jäi noin 8 kuukautta. Huomioitavaa on, että osa ko. ajasta oli kesälomakautta. Toimenpiteiden toteuttamiseen vaikuttivat keskeisesti henkilöstön saatavuuden vaikeudet, sairauspoissaolot sekä pitkittyneet arviointi- ja hankintaprosessit erityisesti ICT-kehittämisen osalta. Lisäksi organisaation ja keskeisten ICT-toimijoiden resursseja priorisoitiin loppuvuonna 2022 hyvinvointialuevalmisteluun, jonka vuoksi kaikkia hankesuunnitelman toimia ei pystytty edistämään hankeajan puitteissa.

Tavoitteet

Investointi 2: Edistetään hoitotakuun toteutumista vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista sisälsi kaksi teemaa:

- kansalliseen monialaisten palvelujen toimintamallien suunnitteluun osallistumisen sekä
- alueella olemassa olevan toimintamallin laajentamisen suunnittelun ja alueen kulttuuripalvelujen kytkemisen konseptiin.

Molemmissa teemoissa päästiin hankesuunnitelman mukaisiin tavoitteisiin.

Kohderyhmät:

Heikossa tai haavoittuvassa asemassa olevat nuoret aikuiset ja osatyökykyiset: elintapaneuvonta ja kynnuksettömästä, monialaisesta palvelukonseptista hyötyvät henkilöt

Tuotokset

Suunnitelma elintapaohjauksen toimintamallin laajentamisesta Etelä-Karjalan alueella osana RRP2, HAPPEE2-hanketta, ryhmämuotoinen valmennus valituissa kunnissa vuonna 2023. Yhteistyö alueen toimijoiden (mm. kunnat, 3. sektori, TE-palvelut) kanssa. Elintapaohjauksen toimintamallissa hyödynnetään myös paikallista lähiluontoa.

Keskeiset hyödyt

HAPPEE-hankkeessa tehty selvitys yhteistyötahojen ja ohderyhmän osalta autaa starttaamaan mallin laajentamisen vuonna 2023. Monialainen yhteistyö toimintamallin laajentamisessa käsittää yhteistyön kuntien, sote- ammattilaisten, TE- ja TYP- palveluiden, nuorisotyön ja 3- sektorin kesken. Asiakas- ja toimijaosallisuus olivat kehittämisen keskiössä. Elintapaohjauksen toimintamallin laajentamisen etenemistä on arvioitu prosessin edetessä. Toimintaa pilotoidaan keväällä 2023 Lemillä ja Luumäellä. Kaakkois-Suomen työllisyyskatsauksen mukaan (Syyskuu 2022) molemmissa kunnissa, sekä Lemillä että Luumäellä on työllisyyttä suhteellisen paljon. Lemin kunnan henkilöstö on osoittanut kiinnostuksensa pilotoinnin mahdollisuudesta, ja kunta on siten valikoitunut HAPPEE2-hankkeessa kehitettävän elintapaohjauksen pilottikunnaksi. Luumäen kunnasta yhteistyötä on tehty muun muassa Työllistämisyksikön sekä sosiaali- ja etsivän nuorisotoimen kanssa. Kiinnostusta toimintaan on, mutta ongelmana on työttömien nuorten aikuisten ja osatyökykyisten tavoittaminen.

Ryhmätoiminnan etuna ovat kustannustehokkuus ja ryhmässä saatava vertaistuki, joka tukee osallistujia elämäntapamuutoksessa. Asiakas- ja toimijaosallisuus sekä asiakaslähtöisyys huomioidaan kehittämisen kaikissa vaiheissa: suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Ryhmäpainotteisen toimintamallin piloteissa arvioidaan yksilö- ja ryhmäohjausta, etä- ja lähivastaanottoa, digipalvelujen hyödyntämistä, kirjaamista, arviointia, raportointia ja vaikuttavuutta. Toiminta on asiakasta arvostavaa ja asiakkaan vahvuuksia ja pystyvyyttä tukevaa vuorovaikutuksellista toimintaa, jonka tavoitteena on asiakkaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä työ- ja toimintakyvyn tukeminen. Kehittäminen tapahtuu yhteistyössä eri toimijoiden kesken arvostavassa ilmapiirissä. Kehittämisen tavoitteena on vahvistaa ja muokata yhteistyöverkostoja toimiviksi ja helposti löydettäviksi. Kehittämisvaiheen suunnittelussa menetelmänä käytetään innotyöpajaa, dialogia ja jatkuvaa arviointia. Toimintamallia ja menetelmiä muokataan tarpeen mukaan, jotta ne ohjaisivat parhaalla mahdollisella tavalla tavoitteen saavuttamista.

Riippuvuudet

Syksyn 2022 aikana kartoitettiin erityisesti työttömien palveluja tuottavien tahojen sekä kuntatoimijoiden kanssa asiakkaiden ohjautumista ja valintaa ryhmäpainotteiseen elintapaohjauksen. Samanaikaisesti arvioitiin olemassa olevien yhteistyöverkostojen toimivuutta. Asiakasohjautuvuudessa keskeistä on yhteistyötahojen yhteistyö. Yhteistyötahojen kesken sovitaan selkeät toimintamallit ja vastuualueet. TE- ja TYP- palvelujen asiantuntijoihin on oltu alustavasti yhteydessä toimintamallin osalta. Heidän roolinsa painottuu toiminnasta informointiin kohderyhmän asiakkaille. Työttömien terveystarkastuksia toteuttavat sairaanhoitajat ja kuntouttavan työtoiminnan asiantuntijat ovat oleellinen osa kohderyhmän tunnistamisessa: he voivat esitellä toimintaa ja ohjata ja suositella kohderyhmän asiakkaita toimintaan mukaan. Kunnan yhdyshenkilö toimii linkkihenkilönä asiakkaiden ja toimijoiden välillä, hän myös kokoaa ryhmän ja on yhteydessä hyvinvointialueen toimijoihin, jotka toteuttavat yksilö- ja ryhmäintervention.

Tiedon kulku ja sovitut tehtäväalueet yhteistyötahojen välillä ovat toiminnan edellytys. TE-palvelussa asiantuntijat jakavat tietoa toimintamallista työttömäksi ilmoittautuville kohderyhmän asiakkaille asiakastapaamisilla. TYP- palvelun asiakas voi ohjautua toimintaan omasta tai ohjaajan aloitteesta. Työttömien terveystarkastuksia toteuttavat sairaanhoitajat voivat ohjata elintapaohjauksesta hyötyvän asiakkaan matalalla kynnyksellä toimintaan mukaan. Nuoriso- ja sosiaalitoimi voivat samoin ohjata kohderyhmän kriteerit täyttävät asiakkaat matalalla kynnyksellä toimintaan. Kunnan yhdyshenkilö toimii linkkihenkilönä, kokoaa ryhmän ja on yhteydessä hyvinvointialueen hyvinvointivalmentajiin, jotka vastaavat yksilö- ja ryhmäohjauksesta.

Toimintamallin kehittämisessä tehtiin hankkeiden välistä yhteistyötä, hyödyntämällä muun muassa Työtä- hankeen kokemusta sisällön suunnittelussa ja asiakasohjautuvuudessa.

^[1] HAPPEE-hankkeen suunnitteluun osallistui kevätalvella 2022 runsas joukko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä vastaavia asiantuntijoita Eksotesta